

nt

naš tednik

Leto XXX — Številka 10 9. marca 1978 Cena 4.— šil. (4 din)
 Poština plačana v gotovini Celovec P. b. b.
 Erscheinungsort Klagenfurt Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

UVODNIK

13. marca 1938: Morda le nauk?

Ko je 12. marca 1938 vdrl v Avstrijo in jo, svojo domovino, „popeljal nazaj v Nemčijo“, so mu množice vzklikale. Histerija se jih je polastila, njegov prihod je bil triumf, kot ga niso doživeli niti božanski rimski cesarji v svoji največji slavi. Na Trgu junakov na Dunaju se je zbrala nepregledna množica, da bi pozdravila njega, odrešenika, znanilca nove dobe, živo pričo nove, tokrat večne slave in moči velikega nemškega naroda, poklicanega, da vlada vsem drugim narodom sveta, da jim vsili svojo voljo, da jih ukroti in tudi uniči, ako bi bilo treba.

„Pravica je, kar koristi narodu!“ je bilo geslo Tretjega rajha. In po volji krvnika Adolfa Hitlerja in njegovih zločinskih pajdašev naj bi bila ta nova „pravica“ kosa smrti milijonom, celim narodom in kulturam.

Njegov prihod v Avstrijo je kaj kmalu postal pot na Golgoti vsem nasprotnikom nacionalistične in rasistične blaznosti Tretjega rajha, vsem odkritim in poštenim demokratom. Drug za drugim so izginjali, bodisi v takojšnjo smrt, bodisi v gestapovske zapore ali v kacete, pretrpeli so najhujša ponižanja in mučenja.

Tla so bila dobro pripravljena. Takratna Schuschniggova, še poprej pa Dollfussova vlada je odrinila iz odgovornosti politične nasprotnike, prepričane antifašiste in antinaciste, jih vtaknila v zapore ali pa jih spravila v ilegalo. Demokracija v Avstriji je bila že na smrtni postelji, preden jo je uničil nacizem z Avstrijcem Adolfom Hitlerjem na čelu. Preveliko je bilo medsebojno nezaupanje, sovraštvo, pregloboko so zasekali rane krvavi spopadi. Pa tudi vera v lastno življenjsko moč samostojne republike Avstrije je bila skrajno šibka, vse stranke so si želele priključitve, „anšlusa“ k Nemčiji. In ko je postal „anšlus“ krvava resnica, sta ga pozdravila tako kardinal Innitzer kot tudi socialist Karl Renner.

Prepozno so spoznali svoje grehe, v kacetih in zaporih, ko so si postali sosedni in tovariši „črni“ in „rdeči“, ko so začeli kovati prihodnost novi Avstriji. Mnogi je niso več doživeli, kot tudi ne tisti, ki so popadali na bojiščih v raznih koncih Evrope „za firerja in folk“, kot Judje, ki so, skupno s svojim narodom obsojeni na smrt, pomrli pri raznih preganjanjih in v kacetih, kot Cigani, kot Slovenci s škocijanskim mučeniškim župnikom Vinkom Poljancem kot prvimi.

Danes, štirideset let po tistem pošastnem 12. marcu 1938. leta, ki so ga razni „zgodovinarji“ imenovali „nemško leto“, je nam pogled na tiste dogodke v marsičem mnogo bolj jasen. Dokazano je, da bi bila imela takratna avstrijska vojska resne možnosti za uspešen odpor proti nacistični Nemčiji. A volje ni bilo. Sicer je bil celotni državni aparat prežet od nacističnih izdajalcev, tudi v vojski jih ni

SPD „Danica“: v dveh letih 104 nastopi!

Malo je takih društev, ki imajo tako razgibano dejavnost kot „Danica“ iz Šentvida. Kot je bilo slišati iz poročila predsednika „Danice“ Stanka Wakouniga na občnem zboru zadnje nedelje pri Voglu v Šentprimozu, ima SPD Danica

štiri delovne skupine: mešani pevski zbor, trio Korotan (oba vodi neutrudljivi Hanzi Kežar), igralsko skupino in otroško skupino. Igralsko skupino vodi Marko Marko,

manjkalo. V nacistični Nemčiji so pač le videli domovino svojih sanj. Enako kot danes razni krogi vidijo domovino v Nemčiji, po možnosti združeni in povečani za tiste pokrajine, ki so leta 1945 pripadle Poljski in Sovjetski zvezi. Nemški vpliv v Avstriji, zlasti v gospodarstvu in na področju obveščanja, povzroča upravičeno zaskrbljenost. Tu se pripravljajo nov, bolj ali manj prikrit „anšlus“, ki izpodkopava temelje samostojni nevtralni republiki Avstriji. Ob točnem in kritičnem pregledu vseh teh zapletov je možno razgaliti marsikatero ogrožujočo kršitev državne pogodbe, tudi vojaško.

Ne manjka resnih opozoril in svaril, kar se tiče tega rušenja avstrijske neodvisnosti. Mi Slovenci, narod, ki ga je Hitlerjev nacizem obsodil kot celoto na smrt (poleg Poljakov, Judov in Ciganov), ki smo morali plačati ogromen prispevek za zmago nad nacizmom, smo tu, upravičeno, še bolj občutljivi in pozorni. O našem boju proti nacistom pričajo številni partizanski grobovi po Koroškem, na tiste krute čase nas spominja trinajst obglavljenih žrtev iz Sel in kapelških gora — 35 let bo 29. aprila letos —, pričajo nam žive priče, ki so doživele na lastni koži vso okrutnost in zverinstvo nemškega nacizma.

Naša sveta dolžnost je in ostane, da neprenehno opozarjamo na pretečo nevarnost in se ji tudi z združenimi močmi upremo, enako uspešno, kot smo

otroško skupino pa Danica Kežar in Micka Hobel.

Med težavami društva je stari in novi predsednik Stanko Wakounig omenil predvsem pomanjkanje lastnih prostorov, v bodočnosti pa bo treba še napeti sile na športnem področju in izobraževanju odraslih. Na račun kulturnih central — SPD Danica je vključena v KKZ in SPZ — je šla predsednikova kritika, da sta premalo povezani z društvom in da bi bila Danica pripravljena organizirati še več nastopov na Koroškem, če bi ji centrale priskočile pri organiziranju na pomoč.

Kritiki predsednika, da je centrala še premalo povezana z društvom, se je priključil tudi tajnik KKZ Nužej Tolmajer, ki se je najprej zahvalil društvu za njegovo razgibano delovanje, posebno omenil obe pevski skupini, ki s svojimi kvalitetnimi nastopi povsod žanjeta tako velike uspehe. Tudi je obljubil društvu vso možno podporo centrale. Razveseljivo je tudi, je povedal Nužej Tolmajer, da se je društvo posvetilo tudi delovanju z otroki. Za izobraževanje odraslih pa naj se društveniki poslužujejo med drugim tudi že obstoječe ustanove kot je Dom v Tinjah. Ob koncu se je tajnik KKZ še zahvalil društvu za dosedanje delo in želel novemu odboru veliko uspeha pri bodočem delu.

Novi odbor sestavljajo predsed-

se uprli v najbolj mračnih trenutkih svoje zgodovine, skupno z drugimi svobodoljubnimi narodi in ljudmi.

Boj partizanov — zavezniške vojske — je bil edini resni organizirani vojaški odpor proti nacizmu na ozemlju današnje Avstrije. Ta boj je eden izmed temeljev avstrijske svobode in neodvisnosti ter ozemeljske nedotakljivosti. Ravno tisti krogi, ki so se izkazali najbolj v zatiranju in klanju Slovencev — to niso bili Prusi, to so bili „pristni Korošci“ — lijejo ob vsaki priložnosti škafe gnojnice na Slovence in slovenski protinacistični boj. Danes spet čutiljo „svoj čas“. Pri njihovih srečanjih je videti nacistične iz Zahodne Nemčije. Le oblasti delajo tako, kot jih ne bi bilo.

Koroška je dala Hitlerju po odstotkih največ nacistov. Načrte za iztrebljenje koroških Slovencev so skuhal na Koroškem. Rjavo seme je rodilo obilen sad. Nevarnost je treba videti in jo pravočasno odstraniti, z vzroki vred. Katastrofi leta 1938 so botrovale tudi tiste države — kot Francija, Velika Britanija in druge — ki niso pravočasno spoznale nevarnosti, ki preti od nacizma in fašizma. Hitlerjevemu podvigu 12. marca 1938 so sledili še drugi, ki so naposled pahnili človeštvo v Drugo svetovno vojsko, s tem pa ob sam rob prepada.

Jože Wakounig,
glavni urednik NT

(Glej tudi str. 2: „Der Anschluß in uns“)

NARODNI SVET KOROŠKIH SLOVENCEV

ob 35. obletnici usmrtnice Selskih žrtev nacizma, ki bo v soboto, 22. aprila 1978, na Dunaju.

S P O R E D :

13.00: Katoliška maša v slovenskem jeziku v cerkvi Sv. Trojice, 8., Alserstraße 17.

14.00: Polaganje venca in komemoracija v spominskem prostoru za žrtve nacizma na Dunaju, 8., Landesgerichtsstraße 11 (deželno sodišče za kazenske zadeve).

14.45: Spominska svečanost v Albert Schweizer Haus, 9., Garnisongasse.

Na prireditve smo povabili tudi zveznega predsednika dr. Rudolfa Kirchschrägerja.

Za udeležence svečanosti bomo preskrbeli avtobus. Točnejše informacije v prihodnji številki.

Spominsko svečanost

nik Stanko Wakounig, podpredsedniki Joza Habernik, Jozej Krasnik in Maksej Wutte, tajnice Danica Kežar, Mici Weitzer in Milica Konzilija, blagajnika Francej Polzer in Foltej Ropitz, povedodja Hanzi Ke-

žar, režija Marko Marko, knjižničarki Marica Hobel in Rozvita Wutte, preglednika sta Milan Hobel in Tonči Rutar. Igralsko skupino vodi Marko Marko, otroško pa Danica Kežar ter Micka Hobel.

Vrba: novo poživljanje nacizma!

Dne 4. marca t. l. je v gostilni pri Marku v Dvoru nad Vrbo priredil Kameradschaftsbund okolica Vrba večer (Kameradschaftsabend). Navzočih je bilo okoli petdeset ljudi, to pa večinoma nam dobro znani nemškonaacionalni, vendar pa tudi pristaši ljudske kakor socialistične stranke. Seveda imajo pri takšnih prireditvah nemškonaacionalni glavno besedo. Na žalost pa dovolijo gostilničarji, ki se bahajo, da so dobri kristjani, dostop takšni skupini za njihovo srečanje. Zvedel sem, da se je to zgodilo tudi pri drugih gostilnah. Vprašam se, ali smo spet tako daleč, da bo večina potegnila na nemškonaacionalno stran. Saj ni čuda, da prevlada vseskozi mrznja proti nam Slovincem. Če si pa natančno ogledaš te ljudi, ki pridejo na takšno srečanje, se moraš samo čuditi: ali ti ljudje pridejo iz neumnosti ali pa so res spet tako navdušeni za ta nacistični pojav.

Predvajali so dva filma. Prvi film je bil pod naslovom „Hitler an der Macht“. Ko so pokazali samo naslov, je nek moč začel vpiti „Heil Hitler!“

Drugi film je kazal, kako da so Nemci zmagoslavno prodirali v od njih napadenih državah, ko so takrat menili, da jim sliči še celi svet.

S takšnimi filmi hočejo spet ustvarjati navdušenje za veleniški raj in za nacistično miselnost.

Kameradschaftsbund oz. njegovo vodstvo sta se doslej vedno bahala, da je ta organizacija nadstrankarska in da nikakor ne povelečuje vojn, temveč da s prikazom tedanjih dogodkov skuša prikazati nesmiselnost vsake vojne. Očitno gospodje v deželnem vodstvu ne vedo, kaj delajo zunaj na podružnicah v vaseh in čas bo, da jim pogledajo na prste.

Oberlandesgerichtspräsidium Graz
Marburgerkai 49
Postfach 733, Tel. (03122) 76661
8011 Graz

Bescheid v. 6.12.77

An Herrn u. Frau
Miha und Ingrid Zablatnik
Bilnjovs 2
9072 Bilcovs

An das
Slovenische Informationscenter/
Slovenische Informationscenter
9020 Klagenfurt/Celovec !!
Viktringer Ring 26

Koroški državni poslanci vidijo domovino ogroženo: Slovenski informacijski center je dobil od kanclerjevega urada pismo z dvojezično krajevno oznako, Miha in Ingrid Zablatnik pa od višjega deželnega sodišča v Gradcu pismo kar docela s slovenskim naslovom. Obrambni boj proti enakopravnosti se je že začel: parlamentarci so naslovili na Kreiskega tozadevno vprašanje, kaj bodo z Brodo, še ni jasno. Za nas koroške Slovence pa velja, da bomo oblasti še v naprej bombardirali s slovenskimi pismi, s slovenskimi naslovi. Vseeno, ali jih nam bodo vrgli nazaj. „Scagati“ ne smemo. Enkrat bodo uradniki v svojih pisarnah siti „motentja“ vsakdanjega uradnega miru in bodo, namesto ure in ure iskali po nemških oznakah, poslali kar slovensko pismo nazaj oz. slovensko tudi sprejeli.

NOVI DAVKI

● Androsch išče nove vire za luknje v proračunu. Na drugi strani pa sindikat zahteva najpoznejše 1. januarja 1979 znižanje davkov. Kurier je sedaj objavil varianto, da misli Androsch povišati oz. sploh obdavčiti razne doklade, kot n. pr. nadure, za nevarno delo, delo ponoči itd. Nekateri delojemalci imajo pogodbe z nizko osnovno plačo, katere progresija ne zajame, ter ne- oz. maloobdavčene doklade. Androsch računa, da bo tako dobil 4 milijarde, pred volitvami pa mogel znižati davke.

VOLITVE V NEMČIJI

● Komunalne volitve v Zvezni republiki Nemčiji so prinesle na Bavarskem zmago CSU, Franza Josefa Strauša, med drugim tudi — po 30 letih — župana v Münchnu. Narobe pa je izgubila CDU v Schleswig-Holsteinu absolutno večino. Trend za prihodnje deželne in državne volitve se ne da razbrati ne za eno ne za drugo stranko. Eno pa je gotovo: desnoradikalni Strauß je svojo pozicijo znotraj CDU-CSU močno okrepil, kar more privedi do ostrejših konfrontacijske politike v bundestagu.

STAVKE V ZDA

● Delavci v premogovnikih stavkajo, zaloge premoga se manjšajo, električni tok ponekod že racionirajo: to je dramatični položaj v ZDA, kjer stanka 160.000 rudarjev. Nevarnost za večjo brezposelnost narašča, nekateri avtomobilski koncerni so zaprli nekatera produkcijska mesta. Predsednik Carter se hoče sklicevati na neki zakon, ki bi omogočal, da se delo nadaljuje za 80 dni. Če delavci ne bi sledili takemu pozivu, predvideva zakon celo hude kazni in odredbo vojaških enot.

TITO V ZDA

● Jugoslovanski predsednik Josip Broz Tito je odletel na obisk v ZDA, kjer je predvideno trikratno srečanje s predsednikom Carterjem, pogovori s podpredsednikom Mondalom, uglednimi senatorji ter člani kongresa. Predsednik najbolj vplivne zahodne sile ter tvorec gibanja neuvrščenosti namerava posvetiti svoje pogovore številnim svetovnim problemom, predvsem pa tudi nadaljnjemu izboljšanju medsebojnih odnosov, ki temeljijo na načelu nevmešavanja in medsebojnega upoštevanja.

BORBA PRI TISKU

● Nad 100 časopisov z dnevno naklado 14 milijonov izvodov ne more izhajati v Zvezni republiki Nemčiji zaradi stavke delavcev, pa tudi zaradi tega, ker delodajalci niso pustili v podjetja tistih, ki bi hoteli delati. V ozadju tega konflikta je uvedba novih tehnologij, ki se da primerjati z razvojem ob uvedbi parnih strojev. 400 let so tiskali po istem principu, elektronske tehnologije pa privedejo ne le do hitrejših informacij, temveč je hipoma večina delojemalcev „odveč“.

Osimo: finančna sredstva

Posebna komisija, ki je zadolžena za probleme v zvezi z izvajanjem osimskega sporazuma, je preučila osnutke odlokov, ki jih je osrednja vlada v teh dneh izročila deželi Furlaniji-Juljski krajini in ki zadevajo uresničitev javnih del in infrastrukturo za skupno vrednost 184 milijard in 500 milijonov lir. Odloke je kasneje odobril deželni odbor. Predvidevajo 5 milijard lir za financiranje dveh mednarodnih mejnih prehodov na Gorškem in Tržaškem. V proračunu ministrstva za javna dela bo vlada nadalje vpisala 17 milijard in pol lir za leto 1978 in 25 milijard leta 1979 in naslednja 1980 in 1981 tudi. Sredstva bodo služila za uresničitev ceste na Sabotinu in povezavo avtoceste Benetke—Videm—Trst z mejnimi blokci pri Štandrežu, Fernetičih, pri Pesku in Škofijah. Nadalje je bil deželi F-JK podeljen poseben prispevek 7 mili-

industrijske cone na Krasu. Končno predvidevajo odobreni odloki posebno nakazilo 61 milijard lir v štiriletju 1978—1981 za gradnjo obvozne ceste v Gorici in za povezavo s solkanskim mejnim prehodom, za povezavo avtoceste med Prosto cono v tržiškem pristanišču, industrijsko cono in državno cesto 202.

Radijske oddaje za slovenske šole v Italiji

V torek, 14. januarja, so se začele oddaje za slovenske vrtnice, osnovne šole ter nižje srednje šole. Posreduje jih Radio Trst A. Začetek teh oddaj prehitava vsedrjavni program, za katere skrbi poseben departma za šolske oddaje. Gre za 64 lekcij, ki so jih pripravili kvalificirani predstavniki slovenske šole, izvedba pa je deloma zaupana gledališkimi igralcem. Oddaje bodo v torkih, sredah, četrtkih in petkih. Torki bodo posvečeni vrtnicem, srede in četrtki prvi, oziroma drugi stopnji osnovne šole, petki pa oddajam z nižje srednje šole. Tržaški sedež RAI-TV je poskrbel za izdajo 212 strani obsegajoče lične publikacije, v kateri so zajete vse lekcije in ki so jo brezplačno razdelili vsem učiteljem in profesorjem, da bi lahko pripravili učence za najboljšo sprejemanje.

Koroška stvarnost —
v NAŠEM TEDNIKU

jard lir letos in 15 milijard in pol leta 1979 za dograditev tovornih terminalov pri Štandrežu in Fernetičih, za izboljšanje cestnih zevez med Brdi na eni in drugi strani meje ter Gorico in za dograditev postaje v Štandrežu. Eno milijardo lir so namenili izdelavi študije o izvedljivosti proste

Od 1. številke Našega tednika letos naprej (štev. 1/1978) smo v našem listu pričeli s ponatisom knjige „Aus dem Wilajet Kärnten“ iz časa pred prvo svetovno vojno. Izdalo jo je „Slovensko katoliško-politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem v Celovcu“.

Danes, ko imamo v rokah knjigo zgodovinarja dr. Haasa in dr. Stuhlfarrerja, (Öster-

reich und seine Slowenen — Avstrija in njeni Slovenci), ki obravnava zgodovino koroških Slovencev v 19. in 20. stoletju in tudi očrta trenutno politično, socialno in gospodarsko stanje na Koroškem, je prav, da pustimo k besedi človeka, ki je iz vidika tedanjega časa opisal razmere na Koroškem. Kot boste sami spoznali, se medtem niso izboljšale.

(Uredništvo)

3. Es wird das Schlagwort von der „neuslowenischen“ Schriftsprache kolportiert, welche die Slowenen angeblich nicht verstehen. Dieses Schlagwort ist schon am 5. April 1883 in einer Versammlung deutschnationaler Bürgermeister in Klagenfurt gebraucht worden. Allerdings, es wird den Slowenen in Kärnten das Erlernen der Schriftsprache unmöglich gemacht, und dieselben Gegner, die uns sie nicht lernen ließen, behaupten, daß wir das Schriftslowenisch nicht verstehen.

Es muß nun hier ein für allemal konstatiert werden, das jeder Slowene aus welcher Gegend auch immer das sogenannte „Neuslowenisch“ vollkommen versteht. Der Grund liegt darin, daß alle unsere Dialekte der Schriftsprache bedeutend näher stehen als z. B. die deutschen Dialekte der deutschen Schriftsprache, welche man mit demselben Rechte als neudeutsch bezeichnen dürfte.

Warum wird denn dann in allen slowenischen Sprachkursen z. B. beim Landesgericht in Klagenfurt, im Gymnasium, in der Lehrerbildungsanstalt gerade dieses den

IZ DRUGIH ČASOPISOV ● IZ DRUGIH ČASOPISOV ● IZ DRUGIH ČASOPISOV ● IZ DRUGIH ČASOPISOV

Der Anschluß in uns

In den katastrophalen Tagen des März 1938 fielen die deutschen Truppen in Österreich ein und in ihrem Gefolge verbreiteten SS und SD Angst und Schrecken. Aber die Gesinnung, die da zur Herrschaft kam, mußte nicht erst von den Deutschen importiert werden. Der Ungeist war schon da.

Der Nationalsozialismus war eine sehr österreichische Angelegenheit, gespeist vom Nationalitätenhaß der untergehenden Monarchie, vom Antisemitismus „christlicher“ Prägung, von den irrationalen Ängsten zu spät kommender, gerade auch österreichischer Kleinbürger.

Dieser Ungeist ist lebendig. Er ist das eigentliche Problem des Anschlusses. 21 Jahre Koalition, 4 Jahre der Regierung einer dem „christlichen Menschenbild“ verpflichteten Partei, 8 Jahre der Regierung einer sich sozialistisch nennenden Partei haben den Ungeist nicht entscheidend getroffen.

Da ist das häßliche Gesicht des Antisemitismus. Hinter einer dünnen Fassade bricht es immer wieder hervor. Nicht nur

Umfragen bestätigen dies. Auch Volksvertreter der ÖVP äußern ganz offen dann, wenn zu später Parlamentsstunde gewisse innere Kontrollen gelockert sind, ihre antisemitische Gesinnung. Und niemand in der ÖVP findet etwas dabei, daß diese antisemitischen Politiker nach wie vor sichere Plätze auf Kandidatenlisten einer Partei bekommen, die eine christlich-demokratische sein will.

Da ist das häßliche Gesicht der Diskriminierung der Gastarbeiter. Sie werden im Österreich von 1978 grundsätzlich nicht anders behandelt als die Fremdarbeiter. Diese mußten Räder für den Sieg rollen lassen — jene mußten den Wohlstand unseres Landes ankurbeln. Und jetzt dienen sie zur optischen Aufbesserung der Arbeitslosenstatistik; mit Zustimmung der Gewerkschaften werden sie hinausgeworfen.

Da ist das häßliche Gesicht der Unterdrückung von Österreichern slowenischer und kroatischer Muttersprache. Wenn es um die Behandlung der Volksgruppen geht, haben die österreichischen Parteien den Rechts-

staat vergessen, verdrängen sie den Staatsvertrag. Vor 35 Jahren wurden Slowenen in Kärnten „ausgesiedelt“, das heißt, in Konzentrationslager gesperrt. Heute werden Kärntner Slowenen nicht mit personaler, sondern mit struktureller Gewalt unterdrückt.

Da ist das häßliche Gesicht der egoistischen Abendländerei. Internationale Solidarität? Nicht, wenn es um die Südafrikageschäfte der verstaatlichten Industrie oder der verstaatlichten Banken geht. Sozialistische Manager, sozialistische Betriebsräte verraten permanent den Grundgedanken der internationalen Solidarität. Die gibt es offenbar nur für den „weißen Mann“.

Der Anschluß ist tot. Das werden Politiker aller Parteien zum 40. Jahrestag des Einmarsches der deutschen Truppen immer wieder feststellen. Wer von den Politikern wird darüber sprechen, darüber diskutieren wollen, daß der Anschluß doch nicht so tot ist, daß vieles einfach weiterlebt?

(Anton Pelinka, Extrablatt)

10

Aus dem Wilajet Kärnten

Kärntner Slowenen angeblich unverständliche Neuslowenisch unterrichtet und warum bei gewissen ämtlichen Stellenausschreibungen die Kenntnis der slowenischen Sprache d. i. Schriftsprache und nicht des Kärntner slowenischen Dialektes, des sogenannten „Windischen“ verlangt? Gerade bei der Ausschreibung der Lehrstellen für die utraquistischen Schulen wird die Kenntnis der slowenischen Sprache verlangt, nicht des windischen Dialektes. Warum agitieren zur Zeit der Wahlen sogar die Deutschnationalen selbst mit Zeitungen und Flugschriften, die in „neuslowenischer“ Sprache abgefaßt sind, wenn die Kärntner Slowenen diese wirklich nicht verstehen? Der „Stajerc“, der mit solcher Heftigkeit für die Kandidaten der Deutschnationalen agitiert, ist im „Neuslowenisch“ verfaßt und wird zu tausenden Exemplaren unter den Kärntner Slowenen verbreitet. Der Kandidat der deutschnationalen Partei im slowenischen Wahlbezirk Kärntens Schumy hat während der Agitationszeit im Jahre 1911 fast ausschließlich neuslowenische Reden abgehalten. Der classischeste Beleg dafür, daß die Slowenen Kärntens „neuslowenisch“ verstehen, ist ein Aufruf, den gelegentlich der Reichsratsersatzwahl im Villacher Bezirk 1912 die deutschnationalen Deutschen, nämlich die Alldeutschen, unter den Slowenen des Villacher-Bezirkes veröffentlichten und der wegen seiner unerreichten, exemplarischen Heuchelei wohl einzig dasteht. Es kamen 2 Kandidaten in Betracht: Der alldeutsche Kandidat Dr. Angerer und der Sozialdemokrat Florian Gröger. Daß sich die Slowene beim besten Willen nicht für den Apostaten und Apostel der Alldeutschen Dr. Angerer begeistern können, unter dessen Kopfpolster die Pseudoisidorischen Dekretalen zu liegen scheinen, da er nämlich absolut alle aus diesen zu beweisen sucht, ist ja völlig begreiflich. Der Aufruf ist in wunderschönem Slowenisch verfaßt, da er ja zur Hälfte

ein wörtliches Zitat eines Hirtenbriefes des Fürstbischofs Jeglič von Laibach ist.

Alle Einwürfe gegen unsere Schulforderungen sind also eine große Lüge.

B. Intelligenz

Die unnatürlichen Schulverhältnisse haben aber der slowenischen Nation eine andere, gleich tiefe Wunde geschlagen. Das slowenische Volk in Kärnten hat außer dem Klerus nur wenig Intelligenz aufzuweisen. Beim Eintritt in die ausschließlich deutschen Mittelschulen werden an die slowenischen Schüler dieselben Forderungen gestellt wie an die deutschen. Da besonders die ersten Jahre des Volksschulunterrichtes nutzlos sind, zu Hause aber das Kind slowenisch spricht, so ist der slowenischen Jugend das Studium dadurch erschwert. Zum Beweise sei die genaue Statistik für das Jahr 1910/11 angeführt.

In Kärnten waren an den 3 Gymnasien Klagenfurt, St. Paul und Villach

Deutsche	851
Slowenen	97
an der Realschule:	
Deutsche	375
Slowenen	8
an der Lehrerbildungsanstalt:	
Deutsche	197
Slowenen	27
an allen Schulen zusammen:	
Deutsche	1423
Slowenen	132

(Dalje prihodnjič)

Turistični prospekt: „rajžamo po Koroškem“

Kot smo že poročali, so v Sloveniji izdali turistični prospekt o tistih podjetjih, ki so last koroških Slovencev in kamor naj bi šli tudi slovenski turisti. Tokrat objavljamo k temu prospektu delni ponatis ocene mariborskega Večera ter pismo bralca — hotelirja Mihe Antoniča.

narodni ravni v smislu boljših odnosov in miroljubnega sožitja.

Sledila so še nekatera tehnična pojasnila predstavnika Kompas: da je prospekt strogo namensko tiskan v slovenskem in srbsko hrvaškem jeziku — da bi se povečal obisk turistov iz vse Jugoslavije; da so ga tiskali v nakladi 100.000 izvodov, od katerih jih bodo približno 10.000 poslani na Koroško, druge pa razdelili na vse Kompasove poslovalnice in drugim našim turističnim agencijam, s posebnim poudarkom na Sloveniji in sosednji Hrvatski itd. Dodatek prospekta, poseben vložek z zemljevidom, na katerem so označeni vsi tisti kraji, kjer bo gost na Koroškem deležen slovenske besede, s seznamom slovenskih gostiln, hotelov, penzionov in trgovin ter menjalnic, pa da je šele začetno dopolnilo, ki bo vse kakor s časom zahtevalo popravke, dopolnitve in natančnejše oznake. Na tiskovni konferenci je bilo na koncu rečeno, da bodo vsakršne kritične pripombe z veseljem upoštevali.

Bržkone je bilo po poslušanju ubranega petja Koroškega okteta med udeleženci krstne predstavitve novega prospekta „Po Koroškem...“ premalo volje in nemara preveč sramežljive zadržanosti, da bi takoj navrgli kako upravičeno pripombo. Po natančnejšem pregledu prospekta in njegovega zemljevidnega vložka pa se jim vendarle ni moč izogniti.

Kot že rečeno je prospekt za oko izredno privlačen in barvno bogato pester, barvni posnetki mehke, zelene koroške pokrajine in njenih slovenskih ljudi — prispeval jih je Jože Mally, ki je prospekt tudi grafično oblikoval — brez dvoma pritegnejo in človeka kar nekam romantično navdahnejo, čeprav bi se dalo razpravljati o umestnosti montaž detajlov z enega barvnega diapozitiva v druge posnetke, kar pa je menda značilnost mnogih turističnih posnetkov in potemtakem opravičljiva metoda. Nemara prav zavoljo tega prospekt zbujajo občutek, da so na premajhen prostor poskušali vtakniti čimveč slikovnega gradiva.

Tekstovni del prospekta je sežet na osnovne informacije o pokrajini in ljudeh, geografskem položaju

in značilnostih, zgodovinskem in kulturnem razvoju. Kot skopa osnovna informacija zadostuje. V oči pa zbudeta dva od treh, po velikosti zelo skromnih grafičnih zemljevidnih prikazov v prospektu. Obiskovalcu naj bi bržkone pomagala, da bi onstran Karavank laže našel partizanska grobišča in spomenike, slovenske pomnike kulture, arheološke najdbe in izkopenine ter druge turistične zanimivosti (pri tem pa sploh ni povedano kakšne!) pa zimske in poletne rekreacijske centre ter mineralne vrelce. Pa si turist z njima ne bo znal nič pomagati, ker sta zemljevidka premajhna in brez krajevnih oznak ter predstavljata bolj nekakšen grafični okrask. V tem pogledu je informativnost prospekta popolnoma odpovedala. Če naj bi bila popotniku po koroški deželici v pomoč, bi moral biti ta oborožen z izrednim geografskim znanjem in bi moral do potankosti poznati tamkajšnje pokrajino.

Vložek z zemljevidom bo po besedah samih izdajateljev potreben dopolnil. Res je, čeprav mu ne gre odrekati dokajšnje informativne vrednosti, zlasti, kar zadeva hrbtno stran, kjer so navedene po krajih slovenske gostilne, trgovine, menjalnice in zadružne prodajalne, zraven pa še splošne informacije, ki obveščajo potnika o cestnem prometu, zdravstveni pomoči Jugoslovanom v Avstriji, o času šolskih počitnic, avstrijskih državnih praznikov, delovnem času uradov in trgovin, muzejih in galerijah, cenah poštinih storitev, skratka, o najosnovnejših zadevah, ki jih mora vedeti gost, kadar se mudi na avstrijskem Koroškem.

Je pa vložek neroden, ker ni spet s prospektom in ga je moč mimogrede izgubiti pa tudi na „šibkem“ papirju je natisnjen, tako da se zlahka strga. Krajevna imena so napisana v nemščini in slovenščini, legenda turistu jasno razloži dodatne črkovne oznake za hotele, avtokampe, menjalnice itd. Toda če se vrnemo k izdajateljevemu spremenu pojasnilu, da bo uporabnik prospekta na vložnem zemljevidu našel kraje, kjer „še danes doni lepa slovenska beseda“, ni moč mimo ugotovitve, da bi moral biti zemljevid veliko bolj „gost“. Seve-

da bi to škodovalo njegovi preglednosti, vendar ne bi smeli biti izpuščeni kraji, kot so na primer Škocjan pri Klopnijskem jezeru, Radise, Zahomec, Blato, Libuče, Lepena, Podljubelj itd., da jih naštejemo le nekaj.

Pa tudi brez tiskovne napake ni šlo. Na hrbtni strani s seznamom slovenskih gostinskih lokalov, menjalnic in trgovin „manjka“ krajevna oznaka Globasnica, tiskarski škrat je globaško posojilnico, kmečko gospodarsko zadrugo in slovenske gostilne vtaknil pod krajevno oznako Gorintschach — Gorinčice.

Pismo bralca: okusen prospekt, treba sodelovanja podjetnikov na Koroškem!

Turistični prospekt o slovenskih turističnih podjetjih na Koroškem je bil brez dvoma zelo potreben. Saj je marsikateri slovenski gostilničar in hotelir moral doslej z grenkobo opazovati, da so turisti iz Slovenije — ne namenoma, ampak ker niso bili informirani — zavili naravnost k najhujšim nemčurjem, najhujšim nasprotnikom dvojezičnih napisov in podpornikom nemško-nacionalnih organizacij in tam trudapolno lomili nemške besedne kose.

Toda če prospekt malo natančneje pregledaš, se tudi koroškemu Slovincu odpro oči. Kajti vrstijo se en kozolec za drugim, lesene strehe še in še. Turističnih ponudb ni naslikanih nobenih, akoravno bi tudi koroški Slovenci znali prikazati marsikateri lepi hotel in lepo gostilno, ki se brez nadaljnega da pomeriti z nemškimi hoteli. Drži sicer, da smo koroški Slovenci morali vložiti v gradnjo svojih turističnih podjetij dosti več energije kot nemški sodeželani in tujci — tako pri priskrbljanju potrebnih koncezij, preko drugih dovoljenj in — kar je najvažnejše — potrebnih poci kreditov. Toda: kar imamo, to imamo in se nam za naš pošten trud ni treba sramovati. Vsak slo-

venki gostilničar pa bo sam vedel povedati turistom iz Slovenije, kake težave je moral premagati pri gradnji svojega tujskoprometnega obrata. Bojim se namreč, da ta prospekt — akoravno je lepo napravljen in stilistično zelo okusno opremljen — ne bo navdušil preveč Slovencev in Hrvatov iz države matičnega naroda za obisk slovenskih podjetij na Koroškem. Kajti tudi konzument iz Slovenije postaja iz leta v leto bolj zahteven in ima vsled vedno višjega življenjskega standarda tudi večjo kupno moč. Takega potrošnika pa je le težko navdušiti za lesene strehe, plotove in nepokvarjeno naravo samo. Bral sem, da so tudi izdajatelj tega prospekta ob predstavitvi dejali, da ni popoln. Za ponovne izdaje tega prospekta predlagam, da bi zanj odgovorni — gospodarska zbornica, Kompas ter Zveza slovenskih organizacij — organizirali kakšen seminar s prizadetimi gostilničarji in hotelirji, se oglasili pri slovenskih turističnih podjetjih glede fotografskega in informacijskega gradiva ali navedli naslov, kamor bi ga bilo treba poslati. Vsak bo to rad storil.

Miha Antonič,
hotel Rožanski dom, Reka

NT — FELJTON — NT — FELJTON — NT — FELJTON — NT — FELJTON — NT — FELJTON — NT — FELJTON — NT — FELJTON — NT — FELJTON

Milan Nikolić — Beograd:

9

Od popisa do taborišča

GROŽNJA Z OBRESTMİ

O teh odnosih pišejo dobesedno v navodilu št. 670 Okrožnega komiteja v Blagojevgradu:

„Nikakršnega dvoma ni, da bo popis nov moment moralno politične enotnosti in združenosti okoli linije CK BKP. To bo potrdilo naš narodni ponos, da smo potomci veličastnega naroda, ki je dal človeštvu toliko, zdaj pa pod zastavo proletarskega internacionalizma aktivno sodeluje v boju za mir, demokracijo in socializem na svetu. Razume se, da je osnovna smer našega razvoja prijateljstvo z ZSSR in KPSZ. Bolgarsko in sovjetsko prijateljstvo je pomenilo in pomeni proletarski internacionalizem v praksi, leninsko pot v ustvarjanju socializma, jamstvo industrializacije in razvoja vasi, mir in varnost na svetu.“

„Vsako odstopanje od teh osnovnih načel“, piše dalje v tajnem navodilu 670, „pomeni nekako teorijo o ‚neuvrščenosti in samoupravljanju‘. Mi vemo, kam vodijo take ‚teorije‘: tudi zdaj, 30 let po zmagi socialistične revolucije, je več kot milijon mladih ljudi brez dela in zaradi tega so prisiljeni, da iščejo delo pri kapitalisti v zahodni Evropi. Vsako leto valijo krivdo na ‚informburojevce‘, da jih nekdo ‚plaši‘ iz tujine, da se nekdo od zunaj vmešava, in tako puščajo strupene korenine nacionalizma in šovinizma. Toda kako jim moremo pomagati? Kaj smo mi krivi teh težav, ki jih zdaj preživljajo?“ se sprašujejo bolgarski komunisti.

Življenje kaže, da tisti, ki odstopa od teh leninskih načel v partijskem vodstvu in državnem življenju, plača pozneje z obrestmi — zaključujejo avtorji tajnega navodila št. 670.

NAVEDNICE IN GEOGRAFIJA

Vse to je bilo napisano konec leta 1975, a je kot rokopis iz davno preteklih in minulih časov. Kakor da se na tem svetu in posebno v mednarodnem delavskem gibanju nič ni spremenilo od časa diktata, kakor da niso že zdavnaj sprejeli principa, po katerem ima vsaka partija pravico do svoje specifične poti v ustvarjanju socializma in do tega, da sama odgovarja svojemu narodu.

Pravilnost naše lastne poti, ki jo je začela utirati jugoslovanska partija že pred letom 1948, od zmage revolucije naprej, sta potrdili življenje in zgodovina, v Bolgariji pa jo razglašajo spet in spet kot izdajstvo leninističnih načel, revizionizem in podobno. Bolgarski komunisti postavljajo informburojevce pod navednice, kot da jih dejansko nikdar ni bilo, a so celo pripravljani, da nam pomagajo in nas spravijo nazaj na izgubljeno pot edinega in splošno veljavnega modela. Za primer pa, da se jim to ne posreči, nam bolgarski „marksisti“ celo odkrito grozijo, da bomo to „plačali z obrestmi“.

Kar se tiče makedonskega vprašanja, BKP s tajnimi navodili samo precizira tisto, kar je bilo cilj zadnjih dveh popisov, pa so skrivali pod statistično ugotovitev o številu hiš, rodovitnost žen in podobno.

Edini cilj popisa je, — pravijo dalje v tem tajnem navodilu — da dokažemo, da nimamo nobenih nacionalnih problemov. Naši prebivalci so glede tako imenovanega „makedonskega vprašanja“ enotni in združeni na liniji BKP. Za nas je pojem Makedonija samo geografski pojem in geografska pokrajina, v kateri je izoblikovana bolgarska narodnost in nacija.

DVA OBRAZA ISTEĞA AVRAMOVA

Tako je sanstefanski zajec znova skočil iz grma. Zopet so, kot tudi pri meščanskih teoretikih, skrčili Makedonijo na zemljepisni pojem. Bolgarski komunisti mislijo, da v tem geografskem prostoru živijo samo Bolgari, potemtakem torej tudi v SR Makedoniji.

„Prebivalci blagojevgrajskega okrožja so že trinajst stoletij neločljiv del bolgarskega naroda. Za nas že zdavnaj ni nerešenih nacionalnih problemov. Zato nas tudi za čas popisa ne čaka nobena sprememba nacionalne pripadnosti, zato ker ničesar ni, kar bi bilo treba spreminjati. Tudi pri prejšnjem popisu je prebivalstvo povedalo, kaj misli — izpovedalo je svojo bolgarstvo in dokazalo velik patriotizem. Nihče nima nikakršne pravice, da bi se vmešaval v naše notranje zadeve in našim državljanom z vso silo vsiljeval nekakšna nova nacionalna spoznanja — piše v tajnem dokumentu št. 670, ki ga je podpisal Boris Avramov, sekretar v blagojevgrajskem Okrožnem komiteju, pristojen za propagando in agitacijo.“

Prav isti Boris Avramov je bil pred tremi desetletji član blagojevgrajskega Pokrajinskega komiteja in leta 1947 tudi član Komisije za opismenjevanje in proučevanje makedonskega jezika. Avramov je takrat podpisal tudi poziv makedonskemu prebivalstvu, naj se kar se da množično odzove akciji opismenjevanja. Tri desetletja pozneje je razglašal Avramov, da je voda suha, prah pa moker. Medtem ko je nekoč učil Makedonce pisave in lastnega materinega jezika, je zdaj podpisoval izjave, da Makedonci nikdar ni bilo in da v pirinski Makedoniji danes nihče nima pravice, da bi „državljanom vsiljeval nekakšna nova nacionalna spoznanja“.

Avramov je „pozabil“ dodati, da imajo samo oblasti pravico vsiljevati zlepa ali zgrda „bolgarsko nacionalno spoznanje“ vsakemu, ki se upre tej asimilacijski politiki. Tako se je pač dogajalo to, kar se je tudi zgodilo družini Georgiev.

(Dalje prihodnjič)

„Rutar-center“ slovesno odprt

KDO SO RUTARJI?

Oče sedanjih Rutarjev je bil **Jožef Rutar**, sin **Habnarjevega očeta Jurija Rutarja** v Malčapeh, mati pa **Uršula**, rojena **Potočnik** v Gornjem Gradu na Spodnjem Štajerskem. Ta dva sta pred 1. svetovno vojno odprla v Žitari vasi trgovino. Leta 1919 je bila ta izropana. Ponovni udarec je bila inflacija. Leta 1933 se je izgradila lastna hiša. Gospodarska kriza in skrb za 7 otrok ni sta dopuščala posebnega razvoja podjetja. Zasedba Avstrije leta 1938 je privlekla oblake nevarnosti nad Rutarjevo družino. Oče in sin sta morala v zapore. Leta 1944 je bila trgovina izropana, dom in skladišče pa požgano. Medtem ko so prišli sinovi — **Franc sicer kot invalid** — domov, je bil **oče Jožef umorjen na pragu k svobodi in je pokopan v Steinu pri Kremsu**.

Po vojni je bilo treba najprej zgraditi dom v Žitari vasi. **Milka**, poročena s **Štefanom Sienčnikom**, je bila v Dobrli vasi, kjer je skupno s svojim možem le s pridnimi rokami ustvarila iz nič lep dom in podjetje. **Njan sin Štefan** je najmlajši družabnik Rutar-centra in lastnik transportnega podjetja Sienčnik, katerega avtomobile vidiš od Danske do Grčije in od Poljske do Španije.

lik supermarket ter kavarno. On in žena sta deležnika Rutar-centra. Skupno z ostalimi brati ima ob Klopinskem jezeru počitniška stanovanja s plažo, „Počitniški dom Rutar“.

Jožko, ki je bil med vojno v Nemčiji v taborišču, je kot zdravnik-kirurg z ženo, ki je tudi zdravnica, v Nemčiji in ima domotožje po Koroški.

Najmlajši od Rutarjevih, Milan, ki je tudi deležnik, se je pri trgovski družbi izučil in je danes trgovski poslovodja in s tem duša Rutar-centra. **Njegova žena Mara** pa je glavni knjigovodja.

USTANOVITEV RUTAR-CENTRA

V spoznanju, da je v slogi moč, se je ustanovila Podjunska trgovska družba bratje Rutar & co. v Dobrli vasi. Ta je, vključno vpisa v trgovskem registru, prevzela tehnični del trgovine Franc Rutar. Zemljišče je dobila od Antona Karnerja, Žerjava. Potem pa še zemljišče z napol zgrajeno stavbo — od bivšega gradbenega mojstra Avgusta Karnerja. Na tem zemljišču je končno nastal hotel in leta 1970 še bazen, na od Žerjava kupljenem zemljišču pa trgovska hiša. Gradbena razprava za trgovski center **PODJUNSKE TRGOVSKE DRU-**

Dogradili so stavbo, ki naj priča, da so v letu 1978 živele družine Rutar, ki so kljub vsem težavam, brez tuje pomoči in podpore, ustanovile podjetje, katerega pomen presega meje Podjune in Koroške.

VSE ZA SODOBNO STANOVANJE

Nova stavba trgovskega podjetja Rutar-center ni le imponantna, temveč nudi tudi vse, česar si človek v svojem stanovanju ali hiši želi.

V pritličju najdemo pregledno razporejeno: tkanine za dom, preproge, posteljnino, obloge tal, tapete, barve in lake, orodje vseh vrst, železnino, inštalacijski material za vodo, kurjavo in elektriko,

pleti kuhinj, oprema za prostore, kjer se je, garderobe in malo pohištvo.

V drugem nadstropju nas čakajo raznovrstne študije stanovanjskih možnosti, slogovno pohištvo in večnamenske sedežne garniture.

V 3. nadstropju so obiskovalcu paša za oči sedežne garniture in omare za dnevne sobe.

Začenši v 1. nadstropju nas vodijo kaži pot po celem razstavišču do 3. nadstropja. Le redko bi našel v Avstriji razstavo, ki bi nudila tako obširno izbiro pohištva vseh vrst, ki lahko zadovolji vsak okus. **V Dobrli vasi, v RUTAR-CENTRU, jo imamo.**

Celo na strehi, ki je kot terasa izgrajena, najdemo različno gradbeno blago, kot n. pr. mešalce za beton, plastične cevi, vrata za garaže, i. dr. Z dvigalom pa se lahko spustimo v spodnje prostore, kjer najdemo vse za kopalnice, stranišča, kurjavo in vodo. Z eno besedo izpovedano je RUTAR-CENTER velika hiša z velikansko ponudbo in velikodušnimi cenami.

dež. poslanec **Leo Uster**, slovenski občinski odbornik v Dobrli vasi **Tine Wastl** ter okrajni glavar **Scheiber** in zastopniki okrajne žandarmerijske komande, domača žandarmerija ter uradniki, ki so sodelovali pri gradbi.

V imenu družbe RUTAR-CENTER je pozdravil deželnega glavarja in častne goste **Franc Rutar** kot po obrtnem zakonu odgovorni poslovodja v obeh jezikih. Dejal je, da Rutarji niso navajeni veliko govoriti, temveč veliko delati. Zahvalil se je vsem sodelavcem, katerim je sporočil, da dobijo za svojo požrtvovalnost nagrado skupno v znesku 70.000.— šil.

Dež. posl. in obč. odb. Leo Uster je izrazil v imenu ÖVP vse priznanje družinam Rutar in Sienčnik. **Zupan Dobrle vasi, Adolf Hafner**, pa je s posebnim zadovoljstvom ugotovil, da je občina ponosna na to podjetje, ki slovi preko občine in ki ne zaposluje samo 35 ljudi, temveč je tudi velikega finančnega pomena za občino.

Deželni glavar Leopold Wagner je v svojem otvoritvenem govoru navedel, da prihajajo Rutarji iz Žitare vasi in da jih je zadnja vojna močno prizadela. Poudaril je, da so kljub temu s pridnimi rokami v slogi zgradili to podjetje, ki nudi ravno danes, ko se pojavlja kriza, vsekakor 35 domačinom zaposlitev in dohodek. Značilno za te ljudi je, je dejal, da znajo priti s trdim delom tudi do uspeha.

BLAGOSLOVITEV RUTAR-CENTRA

V torek, 21. februarja, je blagoslovil prošt **Franc Brumnik** ob navzočnosti **dekana Srienca** ter duhovnikov iz sosednjih far na novo zgrajeno poslopje RUTAR-CENTRA. Ta blagoslovitev je bila tudi izraz zahvale, da se je ta razmeroma velika stavba zgradila brez nesreče, in prošnja, da bi tudi v bodoče v tej hiši vladala sreča in pravica. Po blagoslovitvi je sledilo srečanje navzočih duhovnikov z lastniki RUTAR-CENTRA. Bilo je za Rutarje in Sienčnika družinski praznik.

OTVORITEV RUTAR-CENTRA

V sredo, 22. februarja, je otvoril trgovsko podjetje RUTAR-CENTER deželni glavar **Leopold Wagner**. Nadalje so prisostvovali otvoritvi politični predstavniki: župani občin **Dobrila vas, Globasnica, Galicija, Velikovec, Vovbre, Železna Kapla,**

PRAZNIK V DOBRLI VASI

V soboto, 25. februarja, je doživela Dobrila vas pravi praznik. Po poročilih žandarmerije je med 5000 do 6000 ljudi sledilo vabilu RUTAR-CENTRA, da pridejo ob priliki otvoritve v novootvorjeno tržnico. Vse ceste v Dobrli vasi so bile z avtomobili natrpane. Dobrila vas takega navala ljudi še ni doživela. Za dobro razpoloženje so skrbele razne zabavne skupine. Pri razpisu nagrad je dobil 1. nagrado 30.000.— šil. družinski oče **Komar** iz **Metlove**. Skupno je podjetje RUTAR-CENTER razdelilo v okviru razpisa nagrad četr milijona šil.

(Z. M.)

Vladimir je z ženo **Marijo**, roj. **Starmuš**, spraval podjetje v Žitari vasi zopet v tir, pri tem pa mu je pomagala mama. On in njegova žena sta deležnika Rutar-centra, v Žitari vasi pa vodita gostilno z veliko dvorano, trgovino in discoteko „Biene“.

Franc se je prvotno posvetil obnovi slovenskega zadružištva na Koroškem in bil najprej v **Železni Kapli**, kjer se je poročil z **Micko Šporn**, nato pa v Dobrli vasi. Leta 1949 se je do tedaj že dobro organizirana „Jugoza“ — kot blagovna zadruga — likvidirala. Leta 1950 je začel **Franc** iskati lastno obrt. Prehodno se je poslužil že leta 1947 registrirane tvrdke. On je kot deležnik po obrtnem zakonu odgovorni poslovodja Rutar-centra. S svojo drugo ženo in sinom vodi v Dobrli vasi hotel s kopalščem in savno, taverno, trgovino, v Lidu pri Dobrli vasi pa naturistični kamp z velikim kopalščem na prostem, pokritim bazenom in savno, restavracijo, stanovanjskimi hišicami in v Lovankah trgovino.

Angela se je poročila z **Valentinom Blažejem**. Prvotno sta imela trgovino v **Libučah**, sedaj pa imata supermarket v **Pliberku**.

Anton Rutar se je poročil z **Nežo Smolnik**, **Pavležovo**. Prvotna trgovina v **Šentvidu** je spremenjena v sodobno stanovanjsko hišo. Ob Klopinskem jezeru je napravil ve-

žBE je bil 4. marca 1957. Leta 1967 se je otvoril 1. del.

RUTAR-CENTER — KRONA ZA PRIZADEVANJA

Po zaslugi in trudu vseh sodelavcev se je pod vodstvom **Milana Rutarja** in njegove žene **Mare** trgovsko podjetje Rutarjev tako močno razvilo, da je postalo potrebno povečati prodajne prostore. Uspešno poslovanje je zahtevalo, da se povečajo prostori za svoj trikratni obseg. Pri tej obsežni investiciji, — že prejšnja stavba je bila največja trgovska hiša v Dobrli vasi — je bilo potrebno dobiti posebno dovoljenje za gradbo te nove tržne stavbe, katere grajenje se je začelo konec leta 1976. S pomočjo najsodobnejših gradbenih tehnik se je posrečilo zadovoljiti vse po današnjih spoznanjih potrebne gospodarske, tehnične, socialne in estetske zahteve in dokončati gradbo ter urediti prostore z začetkom leta 1978.

Čas celi rane — gospodarstvo zahteva vedno večje investicije. Tako se je zgradila trinadstropna stavba: RUTAR-CENTER. Ob otvoritvi tega pa so obhajali tudi 30-letnico vpisa tvrdke, 10-letje v lastni hiši, — spomnili pa so se tudi treh Rutarjev, ki so v starosti 42, 72 in 8 let za vedno vzeli slovo.

električno orodje, štedilnike na tok, plin in drva, hladilnike, frižiderje, pralne avtomate za perilo in za posodje, električno orodje za kuhinjo, televizorje, radio- in stereonaprave, kasete, plošče ter trakove za magnetofon, svetilke in lustre. Kot namig na zgornje prostore pa je razstavljenih ob vhodu nekaj eksponatov kuhinjskih kompletov in delov za stanovanjske sobe.

V prvem nadstropju so razstavljene kombinacije za spalnice, sobe za goste in za mladino, kom-

K slikam: zgoraj: pogled na novi Rutar-center in na množico ob otvoritvi; v sredi: poslovodja z ženo in sodelavci; spodaj: deželni glavar **Wagner**, deželni poslanec **Uster**, **Mara** in **Milan Rutar**, deželni poslanec **Lubas**, podžupan **Logar**, občinski odbornik **Koipeinig**.

Obiščite mednarodni sejem

„ALPE - ADRIA“

od 14. - 19. marca 1978

Tradicionalno ime - nova vsebina

Mednarodni sejem blaga za široko potrošnjo, živilski izdelki, oprema za gostinstvo, oprema in pripomočki za dom in gospodinjstvo

„Naredi si sam“

oprema za avtomobile, rekreacijo (šport, lov, ribolov, turizem), izdelki domače obrti.

Preko 70 razstavljalcev iz Avstrije.

Posebno privlačna bo kulinarčna razstava v naši VINO-TEKI, kjer boste lahko ne samo pokušali in kupovali preko 200 vrst jugoslovanskih vin, ampak si boste lahko ogledali tudi jedi štirih dežel in se lahko na kraju samem odločili, katero izmed njih boste naročili v ljubljanskih restavracijah.

Mednarodni sejem ALPE-ADRIA od 14.—19. marca 1978 na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani.

Tevži Koschier - 50-letnik

V četrtek, 2. marca 1978, je Tevži Koschier v Škofičah obhajal svoj 50. življenjski jubilej. Po zlomu fašizma se je kot 17-letni takoj vključil v obnovo političnega in kulturnega življenja v Škofičah. Bil je med prvimi, ki so začeli z pevskim in tamburaškim zborom. V pevskem zboru še danes sodeluje in v društvu je že 15 let podpredsednik. Zelo aktivno deluje v domači posojilnici; tudi tam je podpredsednik in je že bil od Zveze slovenskih zadrug odlikovan s srebrno kolajno. Bori pa se tudi za doseg pravic slovenskega ljudstva na Koroškem. Ob njegovem življenjskem jubileju mu iskreno čestitajo društveni in cerkveni pevci ter odborniki domače posojilnice. Predvsem pa mu želimo še mnogo zdravih let.

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslov: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave 72 5 65. Naš zastopnik za Jugoslavijo ADIT-DZS, Gradišče 10, 61000 Ljubljana, tel. 22207. Naročnina znaša letno: za tuzemstvo 150.— šil., za Jugoslavijo 150.— din za ostalo inozemstvo 250.— šil. (po zračni pošti 500.— šil.). — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Nužej Tomajner, Verovce štev. 2, 9065 Zrelec. — Tiska: Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

5. dunajski krožek

● V soboto, 11. t. m., se bodo v okviru 5. dunajskega krožka pogovarjali dunajski Slovenci z ravnateljem dunajskega inštituta za mednarodno sodelovanje (Institut für internationale Zusammenarbeit) Wolfgangom SCHINDEGGERJEM o avstrijski razvojni pomoči ter o upoštevjanju vseh vprašanj jezika, kulture, socialnih razlik najrazličnejših manjšin. Razgovor, ki se bo pričel ob 19. uri s skupno večerjo, se bo odvijal v ÖMBG-restavraciji v Fühlichgasse 10.

Sele: dva sta odšla

Valentin Male, pd. Tomkov Foltej, je služil na Dunaju kot šofer. Dne 11. februarja so ga našli v njegovem stanovanju mrtvega. Bil je star šele 45 let. Če bi bil pokopan na Dunaju, bi bil kmalu pozabljen. A njegov brat in mati sta oskrbela njegov prevoz v domači kraj. Kljub velikemu snegu se je primeroma mnogo ljudi udeležilo pogreba. Naj v miru počiva v domači zemlji!

Teden pozneje pa nas je zapustila Marija Dovjak, pd. stara Jezernica na Šajdi, stara 96 in pol let, najstarejša od vseh Selanov. Starost ji je vedno bolj zmanjševala moči, da je za vselej zaspala. Izhajala je iz prejšnje pd. Kališnikove družine, bila je mati šesterih otrok, 16 let pa že vdova. Naj počiva v miru!

Dialog — pot k prijateljstvu je bila osnovna zamisel prireditve, ki je služila srečanju, v torek zvečer v domu prosvete v Tinjah. Srečali naj bi drug drugega nemško ter slovenskogovoreči udeleženci tečajev prosvetnih domov. Ni bilo prvič, da je rektor doma prosvete v Tinjah, J. Kopeinig, organiziral takšno srečanje. Tokrat so bili gostje v Tinjah udeleženci kmetijskega strokovnega tečaja doma prosvete v Šentjuriju - St. Georgen am Längsee. Le-ti so skušali skupno s slovenskimi mladinci (pretežno člani KDZ) priti v pogovoru drug drugemu bliže. Uvodni referat je imel Miha Zablatnik.

Popoldne je bil na sporedu ogled kmetij na južnem Koroškem, večer pa je bil posvečen pogovoru v neprisiljenem vzdušju. Predvsem so govorili mladinci o osnovnih vprašanjih, n. pr. zakaj sploh slovensko, ko vsi znajo nemško; so Slovenci gospodarsko diskriminirani ali uživajo prednosti; smisel in namen dvojezičnih napisov itd.

SLOVENSKA PROSVETNA DRUŠTVA IZ BILČOVSA, KOTMARE VASI, ŠENTJAKOBA, ŠENTJANŽA IN SVEČ prirejajo

3. rožanski izobraževalni teden

od 10. do 18. marca 1978

Petek, 10. marca 1978, ob 19.00: Kotmara vas, farna dvorana: Otvoritev. — Univ. prof. dr. Norbert Schausberger: „Der Griff nach Österreich — Der Anschluß 1938“.

Sobota, 11. marca, ob 22.00: Moščenica pri Linčiju: Dr. Anton Feinig: Hišna in ledinska imena Moščenice in okolice.

Nedelja, 12. marca, ob 19.30: Sveče pri Adamu: Dr. Valentin Inzko: „Andrej Einspieler in slovensko vprašanje na Koroškem — ob 90-letnici smrti očeta koroških Slovencev“. Sodeluje pevski zbor SPD „Kočna“.

Sreda, 15. marca 1978, ob 14.30: Šentjakob, farna dvorana: Lutkovna skupina Koroške dijaške zveze „UŽALJENI MEDVEDEK“. Sreda, 15. marca 1978, ob 20.00: Bilčovs, pri Miklavžu: M. Zablatnik — H. Seher: Moč in vpliv javnih občil. Seminar o TV in filmu.

Četrtek, 16. marca 1978, ob 19.30: Šentjakob, farna dvorana: Literarni večer z mladjevci. Sodelujejo: Januš, Lipuš, Messner.

Četrtek, 16. marca 1978, ob 20.00: Šentjanž, pri Tišlarju: Dr. Anton Feinig: Hišna in ledinska imena Podsinske vasi in okolice.

Petek, 17. marca 1978, ob 20.00: Kotmara vas, farna dvorana: Marko Jernej: Zanimivosti iz Južne Amerike. Sodeluje: Mešani pevski zbor SPD „Gorjanci“.

Sobota, 18. marca 1978, ob 14.00: Bilčovs, ljudska šola: Otroški popoldan. Igra — lutke — zabava.

Sobota, 18. marca 1978, ob 16.00: Bilčovs, pri Miklavžu: Rene Reichel, Dunaj: Seminar za mladino: „Kako do objektivne informacije?“

Nedelja, 19. marca 1978, ob 20.00: Bilčovs, pri Miklavžu: Recital Oton Župančič. Recitirajo člani „Odra Mladje“ — KDZ. Naštudiral prof. Jožko Kovačič.

TV-oddaja o otroškem vrtcu

Zadnjo soboto je ljubljanska RTV Šentpetru pri Šentjakobu v Rožu. predvajala 10-minutno oddajo o To je edini slovenski otroški vrtcu otroškem vrtcu šolskih sester v na Koroškem. Vsako leto obiskuje

Pismo bralca

ODMEV NAŠIH PEVSKIH KONCERTOV

Naj mi bo dovoljeno, da se našim dobrim in korajžnim pevcem izreče toplja zahvala, ko ste nam doprinesli tako lep in prisrčen užitek, ko smo poslušali naše izurjene pevce iz vseh dolin Koroške! Koliko žrtev ste doprinesli, koliko nočnih ur, ko bi lahko počivali od dnevnega dela in ste šli na pevske vaje, da bi nam prinesli z našo lepo koroško pesmijo vesele razpoloženje in srečanje naših ljudi! Tisočkrat hvala Vam za lepo petje! Kako lepo je bilo gledati našo lepo rožansko nošo, kako se jim je lepo podala avba, židaste hadržce in lepo dolga krila, obrazi polni navdušenja! — Tudi podjunska dekleta so bila izredno lepa v belih bluzah in črnih dolgih krilih. Dorbo so se odrezali vsi zbori. Čuti se, da imajo izkušene pevovodje. Tudi fantje in možje

V zadnji številki se nam je pripetila neljuba pomota, za katero se tudi oprostimo. Pri naštevanju častnih gostov in zasluženih kulturnih delavcev smo izpustili predsednika SPZ Valentina Polanška.

so se postavili z živimi barvami in in lepimi glasovi. Nadvse ljubeč je bil prizor naših najmlajših tamburašev. Veliko naporov imajo naše dirigentinje, da jih naučijo lepih in poskočnih komadov. Naj ne pozabi naša mladina, kaj so starši, bratje in sestre pretrpeli v zadnjem času za našo lepo slovensko pesem in za naš slovenski narod dali tudi svoje življenje.

Naj Vas vzdramita Kralj Matjaž in Miklova Zala, da bi še dolgo prepevali naše slovenske pesmi.

In naj ne pozabimo na naše mlade dijakinje in dijake gimnazije, ki so tako korajžno zapeli. Vsem pevcem in pevovodjem prisrčen Bog plačaj!

B. O., H.

okoli 80 otrok ta vrtec, stalno jih je v njem okoli 50. V oddaji je prišla do besede tudi vzgojiteljica teh otrok, sr. Marta Gregori. Povedala je, da so v vrtcu tudi nemški otroci, ki pa se kaj kmalu nau-

čijo slovenskega osnovnega besednega zaklada. Večinoma se govori in igra po slovensko.

Ta vzgojni vrtec pa obstaja in uspešno deluje kljub dejstvu, da občina financira le občinski — nemški — otroški vrtec. Vzdrževanje slovenskega otroškega vrtca je zelo naporno. Mesečnine in prispevki šentpeterskega kloštra tvorijo osnovo, medtem ko delajo sestre iz golega idealizma. V tej sili so sestre zelo iznajdljive: od igrač preko iger vse tja do drugih pripomočkov. Na slikah vidite otroke — ki prihajajo tudi iz drugih krajev, iz širše okolice Šentjakoba — pri igranju in sestro Marto.